

การบริหารจัดการงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก

ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง(cross-sectional descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากร 5 M's และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่าง ผู้รับผิดชอบงานโรคไข้เลือดออกหน่วยงานละ 1 คน จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 16 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 25 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 25 แห่ง รวม 66 คนเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัดส่วน

ผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการทรัพยากร 5 M's เพื่องานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกระดับอำเภอและตำบลมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้ 1) บุคลากร (Man) หน่วยงานอปท.ร้อยละ 76 ผู้รับผิดชอบงานโรคไข้เลือดออกไม่ใช่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงต้องการความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก มาตรการและมาตรฐานงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก 2) การบริหารจัดการข้อมูล (Management Information) ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ทั้งข้อมูลผู้ป่วยและข้อมูลความชุกกลุมน้ำยุงลาย 3) งบประมาณ (Money) มีแหล่งงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานแต่ขาดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ 4) วัสดุอุปกรณ์ (Material) หน่วยงานอปท.สนับสนุนจัดหาเครื่องพ่นสารเคมีและสารเคมีกำจัดยุงลาย แต่บุคลากรอปท.ขาดความรู้เรื่องเครื่องพ่นสารเคมีและสารเคมีกำจัดยุงลายที่ได้มาตรฐาน 5) การบริหารจัดการ (Management) ไม่พบกิจกรรมแก้ไขปัญหเฉพาะของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประจำเหมือนกันทุกพื้นที่ และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกสำคัญมากที่สุด ได้แก่ “การมีเครือข่ายร่วมดำเนินงาน” ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา หน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนความรู้และพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจของหน่วยงาน และส่งเสริมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใช้ข้อมูลวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาชนในพื้นที่ ในการวิจัยต่อไปควรศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และเงื่อนไขการเข้าร่วมดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกแบบยั่งยืนของหน่วยงานเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คำสำคัญ : โรคไข้เลือดออก การบริหารจัดการ การเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก

Abstract

This is a cross-sectional descriptive study aiming to investigate the 5 M's of management and to define key constraints and key successful factors of Dengue surveillance and Control in selected districts and sub-districts in 8 Northern provinces of Thailand. A total of 66 dengue control staffs in district health offices, sub-district health promoting hospitals and local administrative offices were purposively selected as a sample. Structured questionnaires were used as a tool for data collection. The data was analyzed by descriptive statistics (percentage, mean \pm SD and proportion).

The Results of key constraints of the 5 M's on dengue surveillance system in all level of Districts and sub-districts were presented in each 5 M's elements as follows: 1) Man: the officers who responsible for dengue control in 76% of the sample local administrations were not a public health officers. Therefore, they were needed to gain knowledge about the disease, standard measures of dengue control. 2) Management Information: there was neither patient data nor prevalence data for mosquito larvae. 3) Material: there were budget resources for dengue control but they were not effectively spent. 4) Material: local administration supports sprayer machine and pesticides but the operation staffs were lack knowledge and skills to perform. 5) Management: there was no area-specific troubleshooting activity while most of them were routine activities. Cooperation among networks was a key success factor for dengue control management. This study suggests that the officers who responsible for dengue control must be supported with knowledge and skill development for effective work according to their roles and duties. Capacity building of data analysis and using information for network's planning processes were required among the officers. The further study is needed to explore conditions, process, procedures and factors for stakeholder's participation in Dengue sustainable Control.

Keywords: Dengue, Management, Dengue control surveillance